

8 Het Congres van Wenen

Na de nederlaag van Napoleon in 1815 begonnen de andere Europese mogendheden snel met het bespreken over een nieuwe machtsverdeling in Europa. Het **congres van Wenen** (1814 – 1815), op dit congres waren alle landen aanwezig die mee hadden gevochten in de oorlogen met Frankrijk, ook Frankrijk zelf was aanwezig. Op het congres werd iedereen op gelijke manier behandeld, toch hadden de kleinere landen meer invloed en moest de verliezer, Frankrijk, het meeste toegeven. Het doel van dit congres was niet een schuldige aan te wijzen maar om een nieuwe structuur in Europa te creëren. Het congres kwam in juni 1815 tot een einde met een akte waarin alle gemaakte afspraken stonden.

De twee belangrijkste afspraken waren dat de oude vorsten terug aan de macht kwamen, ofwel de vorsten die waren afgezet door Napoleon, onder een andere naam de **legitimiteit van de vorsten**. Hierdoor werden de veroverde gebieden weer losgekoppeld van Frankrijk. Ook kwam de oude familie van de heersende koning in Frankrijk weer terug aan de macht, na al die revoluties, was er op hoog niveau dus vrij weinig veranderd. Het tweede punt was het streven naar een Europees machts evenwicht. Ofwel Frankrijk werd verzwakt terwijl de landen om Frankrijk heen juist werden versterkt. Voorbeelden hiervan waren het samenvoegen van Nederland en België, de gebiedsuitbreiding van de Pruisen en Russen, Engeland mocht extra koloniën overnemen en Duitsland werd verenigd onder één bond.

Na het Congres van Wenen begon een tijd van herstel, **restauratie**. Hierdoor werd een gedeelte teruggebracht naar hoe het was voor de Franse Revolutie. Onenigheden werden nu opgelost en besproken in congressen in plaats van op slagvelden. Pas aan het eind van de 19e eeuw werden de problemen te groot om op te lossen in Congressen. Toch bleven er ook veel regelingen vanuit de tijd van Napoleon actief, zoals de grondwet, achternamen, straatnamen, er kwam mannenstemrecht (censusrecht) en er kwamen verschillende grondwetten.

9 Opkomst van ismen in de 19de eeuw

Vanuit de verlichting kwamen verschillende politieke stromingen opzetten, zoals het liberalisme, socialisme, nationalisme en feminisme. De opkomst van deze ismen werd ook bevorderd door de restauratie (voor- en tegenstanders kozen partij), de industrialisatie (zorgde voor grotere verschillen en kloven tussen de bevolkingsgroepen) en de sociale kwestie (deels als gevolg van de industrialisatie werd een immense groep gedwongen in verschrikkelijke omstandigheden te leven). Als gevolg van de restauratie ontstonden er 1830 en 1848 verschillende revoluties gesteund door de verschillende ismen, maar ze bereikten vrij weinig. De liberalen kregen succes in de late 19^e eeuw terwijl het nationalisme voor grensverschuivingen zorgden in het begin van de 20ste eeuw.

Liberalisme

Het liberalisme staat voor de individuele vrijheid ten opzichte van de overheid, weinig regels en wetten dus. De liberalen waren grote voorstanders in de 19^e eeuw van burgerrechten en uitbreiding van het kiesrecht. De liberalen waren voor een vrije markt, vrij geloof in godsdienst, geen censuur en afschaffing van de slavernij. De liberalen vonden dat de overheid zich tot drie taken moest richten, het beschermen van de burgers, de binnenlandse orde handhaven en publieke werken te bouwen zodat de burgers zich optimaal konden verplaatsen en hierdoor meer handel konden drijven. Deze staat wordt ook wel een nachtwakersstaat genoemd, want de overheid hield vooral toezicht wanneer de burgers dat zelf niet konden, maar kwam verder niet met bemoeienissen. Maar, na de opkomst van de industriële revolutie en daarmee de sociale kwestie vonden steeds meer liberalen dat de overheid meer taken op zich moest nemen, zoals onderwijs, zorg, openbare voorzieningen (waterleidingen) en huisvesting. Ook steunden zij de eerste sociale wetten. Ook waren de liberalen voor een indirecte democratie, ofwel doormiddel van stemmen werden mensen gekozen die een grotere groep vertegenwoordigen, een eis voor dit recht was dat degene in kwestie eigendom had. Ook waren de liberalen de drijfveer voor de afscheiding met België en het inkorten van de macht van de koning, zij waren namelijk van mening dat het parlement meer macht zou moeten hebben.

Socialisme

Het sociale kwam op toen er grote verschillen ontstonden tussen de verschillende groepen (arbeiders vs rijken fabrikseigenaren). De socialisten waren van mening dat het huidige kapitalistische stelsel niet deugde en wilde dat de rijken alle assets in handen kregen. Hierdoor zou de opbrengst eerlijk verdeeld worden over de gemeenschap. Doormiddel van **vakbonden** proberen werknemers als groep een beter zeggenschap te creëren, je staat sterker als groep dan als individu. Doormiddel van **coöperaties** behalen de mensen meer winst door samen te werken, door bijvoorbeeld gezamenlijk grotere inkopen te doen. Ook ontstonden er politieke partijen, omdat zij landelijk dingen wilden verbeteren. Daarnaast vonden de socialisten dat de overheid meer taken op zich moest nemen, een volledige scheiding ten opzichte van de kerk moest doormaken en dat kinderen op een socialistische manier opgevoed zouden moeten worden. Het marxisme is een bekend voorbeeld van een socialistische beweging, volgens het marxisme waren er twee lagen, de rijken (kapitalisten) en de armenonderlaag (proletariats). Volgens Karl Marx (bedenker Marxisme) hing de positie af van je economische standpunt, hij noemde deze twee lagen ook wel klassen. Doormiddel

van een klassenstrijd zouden de armen de macht pakken en daarmee de rijken verdrijven. Het **anarchisme** daarentegen vindt juist dat er geen regering zou moeten zijn, de macht en beheer van fabrieken moet door de mensen die er werken gebeuren, eigen beheer. Succes had deze beweging niet, alle revoluties zijn op niets uitgelopen. De marxistische groeperingen die de politiek ingingen worden de sociaaldemocraten genoemd, terwijl de groep die in de revolutie bleef geloven de communisten werden genoemd.

Feminisme

Feminisme is het streven naar gelijke rechten voor vrouwen. Het kwam pas later erg op, dat kwam door de volgende drie redenen:

- 1) **Het burgerlijk gezinsideaal**: dit ideaal stond de vrijheid van vrouwen in de weg, het beeld was namelijk dat man de kostwinner was en dat de vrouw thuis bleef, kook, poetste en voor de kinderen zorg. Ondanks dat waren vooral de rijkere groepen die aan dit beeld konden voldoen, de armere vrouwen moesten ook hard werken om het schamele loon van hun man aan te vullen.
- 2) **Ieder zijn taak**: Als meer vrouwen gingen werken ging het vrouwloon ook omhoog, hierdoor zou het verschil tussen man en vrouw wegvallen, en dat wilde men niet.
- 3) **Iedereen zijn taak in samenleving**: de meeste mensen waren tegen het beeld dat vrouwen hetzelfde werk gingen doen als mannen. Zij waren namelijk van mening dat de vrouwen niet gekwalificeerd waren voor het werk dat de mannen uit voerden.

Het feminisme begon bij de groep rijkere vrouwen, met een opleiding die carrière wilde maken. In tegenstelling tot de armere groepen hadden zij de mogelijkheden om activiteiten te organiseren voor het feminisme. De vrije vrouwenbeweging werd door Wilhelmina Drucker in 1889 opgericht en de Vereniging voor Vrouwenkiesrecht in 1894 door Aletta Jacobs. Het feminisme streed voor vrouwenkiesrecht (*werd uiteindelijk in 1919 ingevoerd*), meer ontwikkelmogelijkheden (*iedere vrouw moest zich kunnen ontplooien tot haar maximale bereik, ook de armere boerinnen*), ze waren ook tegen drankgebruik en ze pleitten voor betere zorg tijdens en na de bevalling.

Nationalisme

Het nationalisme draaide om broederschap binnen een gemeenschap, met als vereisten dat de gemeenschap een gezamenlijke traditie of geschiedenis kenden en een gezamenlijke belangen voor ogen hadden. Hierbij zijn het spreken van dezelfde taal of dezelfde godsdienst erkennen ook handige punten. Het nationalisme groeide door de invloed van Rousseau, hij vond dat iedereen een eigen wil had, bevorderde de roeping naar een eigen staat. De veroveringen van Napoleon maakte een gevoel van eigen waarde los op de burgers van de veroverde gebieden. Ten slotte was ook de romantiek een belangrijke factor, na er door de restauratie weer veel koningen in het zadel zaten waren veel mensen teleurgesteld in hun wereld, en gingen daarom zoeken naar een betere, fantasie, wereld. De romantici schreven verhalen over het nationalistische verleden, waar alles, volgens de verhalen, veel beter was dan in het heden. Het nationalisme had twee gevolgen, of staten vielen uit elkaar als ze bestonden uit verschillende groeperingen met elk een drang naar onafhankelijkheid, of er werden juist grotere staten gevormd door samenwerking. Door het nationalisme werden Italië na vele oorlogen een geheel. Minister-president Otto van Bismarck, veroverden met zijn Pruisische leger grote delen binnen en buiten Duitsland. Hierdoor werd het verband dat tijdens de restauratie was gesloten van de Duitse bond opgeheven. Maar uiteindelijk zorgde dit, na een onvergetelijke winst op de Fransen, Duitsland onder leiding van Bismarck één geheel, in 1871.

10 Verzet van conservatieven en confessionelen

Er ontstond ook weerstand tegen de 4 bovengenoemde groepen, zij waren gebaseerd op religieuze achtergronden (de confessionelen) of ze wilden alles behouden zoals het was en amper veranderen (conservatieven). Het **conservatisme** wilde elke verandering heel voorzichtig doorvoeren en eigenlijk zo min mogelijk veranderen en ze hielden zich vast aan de belangrijkste standpunten. Het conservatisme bestond vooral uit mensen met gezag en ze waren vaak ook van adel, zij hadden de gruwelijkheden van de overheersing van Napoleon meegemaakt en wilde dat ten koste van alles herhaling voorkomen. 3 punten waar zij tegen waren zijn: **1** uitbreiding kiesrecht (zij wilde dat alleen de gegoede burger kon stemmen), **2** ze wilde dat de overheid voor de armen ging zorgen, zonder hun extra rechten te geven (wel invoerheffingen afschaffen maar geen recht op staking) en punt **3** alle veranderingen moeten geleidelijk worden doorgevoerd. Verder wilde ze geen scheiding van de kerk, weinig taken voor de overheid, de overheid moest de belangen van de bedrijven behartigen, mensen zijn ongelijk dus verschillen mogen er zijn en het is goed dat er lagen zijn de in bevolking, zo weet iedereen zijn plaats.

Het **confessionalisme** daarentegen is een politieke stroming die achtergrond heeft in het christendom. In het begin zorgden het conservatisme ervoor dat de rechten van de kerk gelijk bleef, alleen toen het conservatisme afnam in populariteit kwam het confessionalisme op. Zij waren tegen het uitbreiden van het kiesrecht, ze waren voor oprichting van religieuze arbeidersbewegingen en ze waren voor een christelijk-sociale politiek. Met de volgende standpunten:

- De gemeenschap moet gebouwd zijn op christelijke grondlegging.

- De regeringen (die gekozen werden door een klein gedeelte van de bevolking) moest rekening houden met de gehele gemeenschap).
- Zij wilde geen volledige scheiding van de kerk met de overheid, zo wilde de kerk scholen kunnen oprichten op kosten van de staat.
- De overheid moest de gemeenschap zoveel mogelijk met rust laten, maar wel de armen ondersteunen.
- Het gezin is de kern van een gemeenschap, het is daarom belangrijk dat de overheid alles doet om een gezin te ondersteunen.